TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. gruodžio 23 d.*

Byloje C-403/09 PPU

dėl *Višje sodišče v Mariboru* (Slovėnija) 2009 m. spalio 19 d. Nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2009 m. spalio 20 d., pagal EB 68 ir 234 straipsnius pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, kurią pradėjo

**Jasna Detiček**

prieš

**Maurizio Sgueglia**,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, J. Malenovský (pranešėjas) ir D. Šváby,

* Proceso kalba: slovėnų.

generalinis advokatas Y. Bot,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo 2009 m spalio 19 d. nutartį, kurią Teisingumo Teismas gavo 2009 m. spalio 20 d. ir kuria prašoma priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą remiantis Procedūros reglamento 104b straipsniu,

atsižvelgęs į 2009 m. spalio 27 d. Trečiosios kolegijos sprendimą patenkinti šį prašymą,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. gruodžio 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— J. Detiček, atstovaujamos *odvetnik* B. Žibret,

— M. Sgueglia, atstovaujamo *odvetnik* L. Varanelli,

— Slovėnijos vyriausybės, atstovaujamos N. Aleš Verdir,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Kemper,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos B. Beaupère-Manokha,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. Bruni, padedamos *avvocato dello Stato* F. Arena,

— Latvijos vyriausybės, atstovaujamos K. Drevina,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Arciszewski,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët ir M. Žebre,

susipažinęs su generalinio advokato nuomone,

priima šį

## Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243), 20 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant J. Detiček ir M. Sgueglia ginčą dėl jų dukros Antonellos globos.

### Teisinis pagrindas

*Bendrijos teisės aktai*

3 Reglamento Nr. 2201/2003 12 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinta:

„Jurisdikcijos pagrindai, susiję su tėvų pareigomis, nustatyti šiame reglamente, yra suformuluoti kuo labiausiai atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač į artumo kriterijų. Tai

reiškia, kad jurisdikcija turėtų pirmiausiai priklausyti vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybei narei, išskyrus tam tikrus vaiko gyvenamosios vietos pakeitimo atvejus arba pagal tėvų pareigų turėtojų susitarimą.“

4 Šio reglamento 16 konstatuojamojoje dalyje patikslinama:

„Šis reglamentas neturėtų valstybės narės teismams užkirsti kelio neatidėliotinais atvejais imtis laikinų priemonių, įskaitant apsaugos priemones, dėl asmenų ar turto toje valstybėje.“

5 Reglamento 21 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Valstybėje narėje atliekamas teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas turėtų būti grindžiamas abipusiu pasitikėjimu, o nepripažinimo pagrindai turėtų būti minimalūs.“

6 Pagal Reglamento Nr. 2201/2003 33 konstatuojamąją dalį:

„Šis reglamentas pripažįsta Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos [paskelbtos Nicoje 2000 m. gruodžio 7 d. (OL C 364, p. 1), toliau – chartija] principus ir jų laikosi. Visų pirma juo siekiama užtikrinti pagarbą pagrindinėms vaiko teisėms, išdėstytoms <…> chartijos 24 straipsnyje.“

7 Šio reglamento 2 straipsnyje numatyta:

„Šiame reglamente:

<…>

4) „teismo sprendimas“ – tai valstybės narės teismo paskelbtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacija) ar santuokos pripažinimo negaliojančia ir teismo sprendimas, susijęs su tėvų pareigomis, nesvarbu, kaip tas sprendimas vadinamas, įskaitant potvarkį, įsakymą ar nutarimą;

<…>

11) „neteisėtas išvežimas ar negrąžinimas“ – tai vaiko išvežimas ar negrąžinimas tais atvejais, kai:

a) tuo pažeidžiamos globos teisės, įgytos teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu pagal valstybės narės, kurioje yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta iki išvežimo ar negrąžinimo, [teisę]

ir

b) jei išvežimo ar negrąžinimo metu globos teisėmis buvo faktiškai naudojamasi drauge ar jų su niekuo nesidalijant arba jomis taip būtų naudojamasi išvežimui ar negrąžinimui [jei tokių veiksmų nebūtų]. Laikoma, kad globa yra įgyvendinama kartu, kai pagal teismo sprendimą ar įstatymų nustatyta tvarka vienas tėvų teisių turėtojas negali spręsti dėl vaiko gyvenamosios vietos be kito tėvų pareigų turėtojo sutikimo.“

8 Šio reglamento 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės teismai turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų pareigomis vaikui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai byla patenka jų žinion, yra toje valstybėje narėje.“

9 Šio reglamento 20 straipsnyje „Laikinos, įskaitant apsaugines, priemonės“ numatyta:

„1. Neatidėliotinais atvejais šio reglamento nuostatos neužkerta kelio valstybės narės teismams toje valstybėje esantiems asmenims ar turtui taikyti laikinas, įskaitant apsaugines, priemones, kurios gali būti numatytos tos valstybės narės teisėje, netgi jei pagal šį reglamentą kitos valstybės narės teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos priemonės netaikomos, kai valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją pagal šį reglamentą nagrinėti bylą iš esmės, jau yra ėmęsis priemonių, kurias jis laiko tinkamomis.“

10 Reglamento Nr. 2201/2003 21 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas pripažįstamas kitose valstybėse narėse netaikant jokių specialių procedūrų.

<…>

3. Nepažeisdama šio skyriaus 4 skirsnio, bet kuri suinteresuota šalis gali šio skyriaus 2 skirsnyje nustatyta tvarka paduoti prašymą dėl teismo sprendimo pripažinimo ar nepripažinimo.

<…>“

*1980 m. Hagos konvencija*

11 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – 1980 m. Hagos konvencija) 12 straipsnyje įtvirtinta:

„Jei vaikas yra neteisėtai išvežtas arba laikomas, kaip nurodyta 3 straipsnyje, ir jei pradedant procesą Susitariančiosios Valstybės, kurioje yra vaikas, teismo ar adminis-

tracinėse institucijose dar nėra praėjęs vienerių metų terminas nuo tos dienos, kai vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar laikomas, bylą nagrinėjanti institucija nurodo vaiką tuojau pat grąžinti.

Net jei procesas buvo pradėtas praėjus ankstesnėje pastraipoje nurodytam vienerių metų terminui, teismo ar administracinė institucija nurodo grąžinti vaiką, nebent būtų įrodyta, kad vaikas jau prisitaikė prie naujos aplinkos.

Jei valstybės, į kurią kreipiamasi, teismo ar administracinė institucija turi pagrindo manyti, kad vaikas išvežtas į kitą valstybę, ji gali sustabdyti bylos nagrinėjimą arba atmesti prašymą grąžinti vaiką.“

12 1980 m. Hagos konvencijos 13 straipsnyje numatyta:

„Nepaisant ankstesnio straipsnio nuostatų, valstybės, į kurią kreipiamasi, teismo ar administracinė institucija neprivalo nurodyti grąžinti vaiką, jei asmuo, įstaiga ar kita organizacija, kuri prieštarauja, kad vaikas būtų grąžintas, įrodo, kad:

a) asmuo, įstaiga ar kita organizacija, kuri rūpinosi vaiku, vaiko išvežimo ar laikymo metu iš tiesų nesinaudojo globos teisėmis arba neprieštaravo ar vėliau sutiko, kad vaikas būtų išvežtas ar laikomas; arba

b) yra didelė rizika, kad vaiką grąžinus jam būtų padaryta fizinė ar psichinė žala arba kad vaikas paklius į kitą netoleruotiną situaciją.

Teismo ar administracinė institucija taip pat gali atsisakyti nurodyti grąžinti vaiką, jei ji nustato, kad vaikas prieštarauja grąžinimui ir jau yra sulaukęs tokio amžiaus ir brandos, kai tikslinga atsižvelgti į jo nuomonę.

Svarstydamos šiame straipsnyje nurodytas aplinkybes, teismo ir administracinės institucijos privalo atsižvelgti į informaciją apie vaiko socialinę kilmę ir padėtį, kurią pateikia vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos centrinė įstaiga ar kita kompetentinga institucija.“

*Nacionalinės teisės aktai*

13 Pagal Civilinio proceso kodekso (*Zakon o pravdnem postopku*) 411 straipsnio 1 ir 3 dalis:

„1. Nagrinėdamas su santuoka susijusius ginčus ir ginčus dėl tėvų bei vaikų santykių, teismas bylos šalies prašymu arba savo iniciatyva gali priimti laikinąsias priemones dėl bendrų vaikų globos ir rūpybos, taip pat laikinąsias priemones dėl teisės bendrauti su vaiku atšaukimo ar apribojimo arba teisės bendrauti su vaiku įgyvendinimo tvarkos.

<…>

3. Ankstesnėse dalyse nurodytos laikinosios priemonės priimamos laikinąsias apsaugos priemones reglamentuojančių įstatymų nustatyta tvarka.“

14 Pagal Įstatymo dėl vykdymo ir apsaugos priemonių (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*, toliau – ZIZ) 272 straipsnio 1 dalį:

„Teismas priima laikinąją priemonę nepiniginiam reikalavimui užtikrinti, jeigu kreditorius įtikinamai įrodo turintis arba įgysiantis tokį reikalavimą skolininko atžvilgiu. Kreditorius turi įtikinamai įrodyti <…>, kad laikinoji apsaugos priemonė yra reikalinga siekiant išvengti priverstinio vykdymo arba sunkiai atlyginamos žalos atsiradimo <…>.“

15 ZIZ 267 straipsnyje numatyta:

„Laikinoji priemonė gali būti nustatyta prieš pradedant teismo procesą, jam vykstant ar net jam pasibaigus, kol reikalavimas nėra įvykdytas.“

16 Pagal ZIZ 278 straipsnio 2 dalį:

„Teismas, net ir skolininko prašymu, nutraukia procesą ir panaikina priimtus aktus, jeigu aplinkybės, kuriomis remiantis priimta laikinoji priemonė, vėliau pasikeitė ir ši priemonė tapo nebereikalinga.“

17 Įstatymo dėl santuokos ir šeimos santykių (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*) 105 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Jeigu tėvai, nepaisant socialinių tarnybų pagalbos, nesusitaria dėl vaikų globos ir auklėjimo, teismas vieno ar abiejų tėvų prašymu priima sprendimą visų vaikų globą suteikti vienam jų arba vieno ar daugiau vaikų globą suteikti vienam iš tėvų, o kitų vaikų – kitam. Be to, teismas savo iniciatyva gali nuspręsti visų vaikų arba kelių iš jų globą suteikti trečiajam asmeniui <…>.“

**Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai**

18 Slovėnijos pilietė J. Detiček ir M. Sgueglia, tarp kurių šiuo metų vyksta santuokos nutraukimo procesas, gyveno Romoje (Italija) 25 metus. Jų dukra Antonella gimė 1997 m. rugsėjo 6 dieną.

19 2007 m. liepos 25 d. kompetentingas Tivolio (Italija) teismas (toliau – Tivolio teismas), kuriam sutuoktiniai J. Detiček ir M. Sgueglia pateikė prašymą nutraukti santuoką ir kuriame taip pat sprendžiamas Antonellos globos klausimas, laikinai jos globos teises suteikė tik M. Sgueglia ir nurodė ją laikinai apgyvendinti Romoje esančiuose *Suore Calasanziane* globos namuose.

20 Tą pačią dieną J. Detiček išvyko iš Italijos su savo dukra Antonella į Slovėniją, Zgornje Poljčane miestą, kur abi gyvena iki šiol.

21 2007 m. lapkričio 22 d. *Okrožno sodiške v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) (Slovėnija) sprendimu, kurį 2008 m. spalio 2 d. Sprendimu patvirtino *Vrhovno sodišče* (Aukščiausiasis teismas) (Slovėnija), nuspręsta, kad 2007 m. liepos 25 d. Tivolio teismo nutartis yra vykdytina Slovėnijos Respublikos teritorijoje.

22 Remiantis šiuo *Vrhovno sodiške* sprendimu, *Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici* (Slovenska Bistricos apylinkės teismas) pradėtas vykdymo procesas dėl vaiko perdavimo M. Sgueglia globai ir apgyvendinimo minėtuose globos namuose. Tačiau 2009 m. vasario 2 d. Nutartimi šis teismas atidėjo minėtą vykdymą, kol bus baigtas procesas pagrindinėje byloje.

23 2008 m. lapkričio 28 d. J. Detiček pateikė prašymą *Okrožno sodišče v Mariboru* taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir suteikti jai vaiko globą.

24 2008 m. gruodžio 9 d. Nutartimi šis teismas patenkino J. Detiček prašymą ir suteikė laikiną Antonellos globą. Šis teismas savo sprendimą pagrindė Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsniu ir 1980 m. Hagos konvencijos 13 straipsniu bei motyvavo jį pasikeitusiomis aplinkybėmis ir vaiko interesais.

25 Šiuo klausimu jis nusprendė, kad Antonella integravosi į socialinę aplinką Slovėnijoje. Jos grąžinimas į Italiją, priverstinai apgyvendinant globos namuose, prieštarautų jos gerovei, nes toks sprendimas sukeltų nepataisomą fizinę ir psichinę traumą. Be to, Antonella per Slovėnijoje vykusį teismo procesą išsakė pageidavimą likti kartu su savo motina.

26 M. Sgueglia šią nutartį apskundė tam pačiam teismui, kuris jo skundą atmetė 2009 m. birželio 29 d. Nutartimi.

27 M. Sgueglia dėl šios nutarties padavė skundą *Višje sodišče v Mariboru* (Mariboro apeliacinis teismas) (Slovėnija).

28 Tokiomis aplinkybėmis *Višje Sodišče v Mariboru* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius du prejudicinius klausimus:

„1. Ar Slovėnijos Respublikos ([Europos Sąjungos] valstybės narės) teismas turi jurisdikciją pagal <…> Reglamento [Nr. 2201/2003] 20 straipsnį priimti apsaugos priemones, kai kitos valstybės narės teismas, pagal šį reglamentą turintis jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, jau buvo priėmęs apsaugos priemonę, kuri pripažinta vykdytina Slovėnijos Respublikoje?

Jeigu į pirmąjį klausimą bus atsakyta teigiamai:

2. Ar Slovėnijos teismas, taikydamas nacionalinę teisę (o tai leidžia <…> Reglamento [Nr. 2201/2003] 20 straipsnis), gali priimdamas apsaugos priemonę Reglamento [Nr. 2201/2003] 20 straipsnio prasme pakeisti ar panaikinti galutinę ir vykdytiną apsaugos priemonę, kurią priėmė kitos valstybės narės teismas, pagal <…> Reglamentą [Nr. 2201/2003] turintis jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės?“

**Dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros**

29 *Višje sodišče v Mariboru* paprašė, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nagrinėjamas pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, numatytą Procedūros reglamento 104b straipsnyje.

30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas motyvavo savo prašymą remdamasis tuo, kad yra Italijos teismo priimtas vykdytinas sprendimas dėl apsaugos priemonės suteikti vaiko globą tėvui ir priešingas Slovėnijos teismo priimtas sprendimas dėl apsaugos priemonės suteikti vaiko globą motinai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodė būtinybę imtis skubių priemonių, nes sprendimo priėmimo atitolinimas prieštarauja vaiko interesams ir gali nepataisomai pakenkti jos ir tėvo santykiams. Galiausiai šis teismas pažymi, kad vien pats laikinas priimtos apsaugos priemonės dėl vaiko globos pobūdis reikalauja skubios Teisingumo Teismo reakcijos, kad nebesitęstų teisinio nesaugumo situacija.

31 Susipažinusi su generalinio advokato nuomone, Teisingumo Teismo trečioji kolegija 2009 m. spalio 27 d. nusprendė patenkinti nacionalinio teismo prašymą nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

**Dėl prejudicinių klausimų**

32 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo leidžiama vienos valstybės narės teismui priimti laikinąją priemonę su tėvų pareigomis susijusioje byloje, siekiant paskirti vaiko, kuris yra šios valstybės narės teritorijoje, globą vienam iš jo tėvų, kai kitos valstybės narės teismas, pagal šį reglamentą turintis jurisdikciją nagrinėti bylą dėl vaiko globos iš esmės, jau yra

priėmęs sprendimą šio vaiko globą laikinai suteikti kitam iš tėvų, ir šis sprendimas paskelbtas vykdytinu pirmosios valstybės narės teritorijoje.

33 Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, aiškinant Bendrijos teisės nuostatą, reikia atsižvelgti ne tik į joje vartojamas sąvokas ir į kontekstą, bet taip pat į teisės akto, kuriam ji priklauso, tikslus (šiuo klausimu visų pirma žr. 2000 m. gegužės 18 d. Sprendimo *KVS International*, C-301/98, Rink. p. I-3583, 21 punktą; 2006 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *ZVK*, C-300/05, Rink. p. I-11169, 15 punktą ir 2009 m. spalio 22 d. Sprendimo *Bogiatzi (Ventouras sutuoktinė)*, C-301/08, Rink. p. I-10185, 39 punktą).

34 Be to, iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad valstybės narės ne tik privalo savo nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų Bendrijos teisę, bet taip pat nesivadovauti tokiu antrinės teisės teksto aiškinimu, kuris pažeistų Bendrijos teisės sistemos saugomas pagrindines teises arba kitus bendruosius Bendrijos teisės principus (šiuo klausimu žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Lindqvist*, C-101/01, Rink. p. I-12971, 87 punktą bei 2007 m. birželio 26 d. Sprendimo *Ordre des barreaux francophones et germanophone ir kt.*, C-305/05, Rink. p. I-5305, 28 punktą).

35 Pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 2201/2003 12 konstatuojamąją dalį jame nustatyti jurisdikcijos pagrindai su tėvų pareigomis susijusioje byloje yra suformuluoti kuo labiausiai atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač į artumo kriterijų.

36 Remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsniu, jurisdikciją su tėvų pareigomis susijusioje byloje turi pirmiausia valstybės narės, kurioje yra nuolatinė vaiko gyvenamoji vieta tuo metu, kai byla patenka jų žinion, teismai. Dėl savo geografinio artumo šie teismai paprastai gali geriau įvertinti, kokias priemones tinkamiausia priimti vaiko interesais.

37 Šioje byloje iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir 2008 m. gruodžio 9 d. *Okrožno sodišče v Mariboru* nutarties matyti, kad jurisdikciją nagrinėti iš esmės bet kurį pagrindinės bylos klausimą dėl tėvų pareigų pagal minėtą 8 straipsnį turi Tivolio teismas.

38 Tačiau Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės, kurioje yra vaikas, teismams leidžiama tam tikromis aplinkybėmis taikyti laikinas, įskaitant apsaugines, priemones, numatytas tos valstybės įstatymuose, netgi jei pagal šį reglamentą kitos valstybės narės teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės. Kadangi ši nuostata yra bendros šiuo reglamentu įtvirtintos jurisdikcijos sistemos išimtis, ją reikia aiškinti griežtai.

39 Iš pačios Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, jog šioje nuostatoje nurodyti teismai gali taikyti laikinąsias ar apsaugos priemones tik esant trims kumuliacinėms sąlygoms, būtent nagrinėjamos priemonės turi būti neatidėliotinos, jos turi būti taikomos teismo, į kurį kreiptasi, buvimo vietos valstybėje narėje esantiems asmenims ar turtui ir jos turi būti laikinojo pobūdžio (šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimo *A*, C-523/07, Rink. p. I-2805, 47 punktą).

40 Vadinasi, nesant vienos iš šių trijų sąlygų, numatyta priemonė negali patekti į Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalį.

41 Pirmiausia reikia remtis sąlyga dėl neatidėliotino atvejo.

42 Kadangi Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalimi leidžiama jurisdikcijos nagrinėti bylą iš esmės neturinčiam teismui išimtinais atvejais priimti laikinąją priemonę dėl tėvų pareigų, reikia laikytis pozicijos, kad šioje nuostatoje esanti

neatidėliotino atvejo sąvoka susijusi tiek su situacija, kurioje yra vaikas, tiek su negalėjimu praktikoje pateikti prašymą dėl tėvų pareigų teismui, turinčiam jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.

43 Iš nutarties dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Okrožno sodišče v Mariboru* savo 2008 m. gruodžio 9 d. Nutartimi konstatavo, jog iškilo neatidėliotinas atvejis Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalies prasme, nurodydamas pasikeitusias aplinkybes po to, kai Tivolio teismas priėmė laikinąją priemonę su tėvų pareigomis susijusioje byloje, laikinai vaiko globos teises suteikdamas tik jos tėvui. Šios aplinkybės taip pasikeitė dėl to, kad vaikas per tą laiką integravosi į aplinką Slovėnijoje, kur šiuo metu gyvena. Tokiomis aplinkybėmis *Okrožno sodišče v Mariboru* nusprendė, kad grąžinus Antonellą į Italiją, o tai įvyktų vykdant Tivolio teismo nutartį, ji atsidurtų padėtyje, kuri galėtų rimtai pažeisti jos gerovę.

44 Tačiau *Okrožno sodišče v Mariboru* nurodytos aplinkybės neleidžia pagrįsti neatidėliotino atvejo Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalies prasme konstatavimo.

45 Pirma, pripažinus, kad tokiu atveju, koks nagrinėjamas šioje byloje, iškilo neatidėliotinas atvejis, būtų pažeistas abipusio valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų pripažinimo principas, įtvirtintas Reglamentu Nr. 2201/2003, o tai yra principas, kurį patį pagrindžia, kaip matyti iš šio reglamento 21 konstatuojamosios dalies, abipusio valstybių narių pasitikėjimo principas.

46 Tarp taisyklių, kurios patvirtina ankstesniame punkte minėtus principus, pirmiausia reikia paminėti Reglamento Nr. 2201/2003 28 straipsnio 1 dalį, pagal kurią kilmės valstybėje narėje priimtas ir joje vykdytinas teismo sprendimas dėl tėvų pareigų yra vykdomas kitoje valstybėje narėje, kurioje prašoma tokio vykdymo, ir šio reglamento

31 straipsnio 3 dalį, pagal kurią jokiomis aplinkybėmis negalima prašyti peržiūrėti iš esmės priimto teismo sprendimo, kurį prašoma vykdyti.

47 Šioje byloje laikinąją priemonę su tėvų pareigomis susijusioje byloje priėmė jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės turintis teismas, t. y. Tivolio teismas, šis sprendimas paskelbtas vykdytinu Slovėnijoje. Jei pasikeitusių aplinkybių dėl laipsniškai vykstančio proceso, pavyzdžiui, dėl vaiko integravimosi į naują aplinką, pakaktų, kad pagal Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalį jurisdikcijos nagrinėti bylą iš esmės neturinčiam teismui būtų leista priimti laikinąją priemonę, kuria siekiama pakeisti jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės turinčio teismo priimtą priemonę su tėvų pareigomis susijusioje byloje, galimas vykdymo proceso lėtumas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, prisidėtų sudarant sąlygas, kuriomis pirmasis teismas galėtų sutrukdyti vykdyti vykdytinu pripažintą sprendimą. Toks šios nuostatas aiškinimas pažeistų pačius principus, kuriais pagrįstas šis reglamentas.

48 Antra, reikia pažymėti, kad šioje byloje vaiko padėtis pasikeitė dėl neteisėto jo išvežimo Reglamento Nr. 2201/2003 2 straipsnio 11 dalies prasme. Laikinoji priemonė, kurią priėmė *Okrožno sodišče v Mariboru*, iš tikrųjų pagrįsta ne tik Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalimi, bet taip pat 1980 m. Hagos konvencijos 13 straipsniu, kuris taikomas tik neteisėto vaiko išvežimo ar laikymo atveju.

49 Pripažinimas, kad tokioje situacijoje, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, iškilo neatidėliotinas atvejis, prieštarautų Reglamento Nr. 2201/2003 tikslui, kuriuo siekiama atgrasyti nuo vaiko neteisėto išvežimo ar negrąžinimo (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 11 d. Sprendimo *Rinau*, C-195/08 PPU, Rink. p. I-5271, 52 punktą). Ir iš tikrųjų sutikimas, kad priemonė, numatanti tėvų pareigų pakeitimą, galėtų būti priimta remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalimi, reikštų, kad įtvirtinus tokią faktinę situaciją, susiklosčiusią dėl neteisėto elgesio, būtų sustiprinta vieno iš tėvų, kuris atsakingas už neteisėtą išvežimą, padėtis.

50 Toliau, kaip matyti iš pačios Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalies formuluotės, laikinosios priemonės turi būti priimtos dėl asmenų, gyvenančių valstybėje narėje, kur įsikūrę jurisdikciją tokias priemones priimti turintys teismai.

51 Laikinoji priemonė su tėvų pareigomis susijusioje byloje, kuria siekiama pakeisti vaiko globėją, yra priimta ne tik dėl paties vaiko, bet taip pat dėl vieno iš tėvų, kuriam vaiko globa naujai paskirta, bei dėl kito iš tėvų, kuris, priėmus tokią priemonę, šios globos neteko.

52 Šioje byloje yra aišku, kad vienas iš asmenų, kurio atžvilgiu priimta tokia priemonė, t. y. tėvas, gyvena kitoje valstybėje narėje, ir niekas nepatvirtina, kad jis būtų toje valstybėje narėje, kurios teismas tvirtina turintis jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio 1 dalį.

53 Galiausiai pateiktus samprotavimus patvirtina reikalavimai, išplaukiantys iš Reglamento Nr. 2201/2003 33 konstatuojamosios dalies, pagal kurią šis reglamentas pripažįsta chartijoje įtvirtintas pagrindines teises ir laikosi jos principų, visų pirma siekiant užtikrinti pagarbą pagrindinėms vaiko teisėms, išdėstytoms chartijos 24 straipsnyje.

54 Reikia pažymėti, kad viena iš šių pagrindinių vaiko teisių yra chartijos 24 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teisė reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais, kurios laikymasis neginčijamai susipina su pagrindiniais kiekvieno vaiko interesais.

55 Vadinasi, Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio negalima aiškinti taip, kad jis pažeistų šią pagrindinę teisę.

56 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad dėl neteisėto vaiko išvežimo, vienam iš jo tėvų vienašališkai priėmus tokį sprendimą, dažniausiai vaikas netenka galimybės reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su kitu iš tėvų.

57 Todėl Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio negalima aiškinti taip, kad vienas iš tėvų, kuris neteisėtai išvežė vaiką, juo pasinaudotų faktinei situacijai, susidariusiai dėl neteisėto jo elgesio, pratęsti ar įteisinti tokį savo elgesį.

58 Žinoma, remiantis chartijos 24 straipsnio 3 dalimi gali būti nukrypta nuo pagrindinės vaiko teisės reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem savo tėvais, jei paaiškėja, kad šis interesas prieštarauja kitam vaiko interesui.

59 Todėl reikia konstatuoti, kad priemonė, kuri trukdo vaikui reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem savo tėvais, gali būti pateisinta tik kitu vaiko interesu, kuris būtų toks reikšmingas, kad įgytų viršenybę minėtos pagrindinės teisės atžvilgiu.

60 Vis dėlto tolygų ir protingą visų esamų interesų vertinimą, kuris turi būti paremtas objektyviais samprotavimais, susijusiais su pačiu vaiko asmeniu ir jo socialine aplinka, reikia iš principo atlikti vykstant procesui jurisdikciją bylą nagrinėti iš esmės turinčiame teisme pagal Reglamento Nr. 2201/2003 nuostatas.

61 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į užduotus klausimus reikia atsakyti, jog Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, juo neleidžiama vienos valstybės narės teismui

priimti laikinosios priemonės su tėvų pareigomis susijusioje byloje, siekiant paskirti vaiko, kuris yra šios valstybės narės teritorijoje, globą vienam iš jo tėvų, kai kitos valstybės narės teismas, pagal šį reglamentą turintis jurisdikciją nagrinėti bylą dėl vaiko globos iš esmės, jau yra priėmęs sprendimą šio vaiko globą laikinai suteikti kitam iš tėvų ir šis sprendimas paskelbtas vykdytinu pirmosios valstybės narės teritorijoje.

**Dėl bylinėjimosi išlaidų**

62 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

**2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, juo neleidžiama vienos valstybės narės teismui priimti laikinosios priemonės su tėvų pareigomis susijusioje byloje, siekiant paskirti vaiko, kuris**

**yra šios valstybės narės teritorijoje, globą vienam iš jo tėvų, kai kitos valstybės narės teismas, pagal šį reglamentą turintis jurisdikciją nagrinėti bylą dėl vaiko globos iš esmės, jau yra priėmęs sprendimą šio vaiko globą laikinai suteikti kitam iš tėvų ir šis sprendimas paskelbtas vykdytinu pirmosios valstybės narės teritorijoje.**

Parašai.